

Tweede Monitor Tilburg onder Corona

Van crisismaatregelen naar herstel en inspelen op de toekomst

Tilburg, september 2020

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	3
2 Samenvatting	4
3 Inclusieve stad.....	5
3.1 Sociaal en veerkrachtig	5
3.2 Persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid.....	6
3.3 Passende ondersteuning: Toegang	8
3.4 Passende ondersteuning: Werk en Inkomen	8
3.5 Passende ondersteuning: Wmo en Jeugd	10
3.6 Ingrijpen bij crisis en onveiligheid	11
4 Duurzame stad	12
4.1 Fysieke basiskwaliteit	12
4.2 Groen blauwe leefomgeving	13
4.3 Klimaat	14
5 Vitale stad	15
5.1 Openbare orde en veiligheid.....	15
5.2 Aantrekkelijke leefomgeving.....	16
5.3 Economie, cultuur en evenementen	17
5.4 Ruimte voor wonen, werken en mobiliteit	20
6 Samen en dichtbij.....	21
6.1 Bestuur en samenwerking.....	21
6.2 Publieke dienstverlening	23
6.3 Diensten aan andere overheden.....	23
6.4 Financiering en algemene dekkingsmiddelen	23
6.5 Algemene baten en lasten	24
7 Bedrijfsvoering	24
8 Financieel handelingsperspectief.....	25
Bijlage: Dashboard Corona.....	26

1 Inleiding

Medio december 2019 startte de uitbraak van een nieuw coronavirus in China. Op 27 februari 2020 werd de eerste besmetting in Nederland (Tilburg) geregistreerd en bleken Tilburg en Brabant in het brandpunt van de besmettingen te liggen. De Corona-uitbraak heeft vergaande impact op het functioneren van onze Tilburgse samenleving. Daarom is in juni 2020 een eerste Monitor Tilburg onder Corona gemaakt. De raad heeft opdracht gegeven de monitor tegelijk met de hoofdlijnenbrief, de begroting 2021 en in december te actualiseren.

Deze 'Tweede Monitor Tilburg onder Corona' geeft een geactualiseerd beeld van de belangrijkste gevolgen van Corona in Tilburg en hoe wij de maatschappelijke en financiële impact daarvan beoordelen. Maar ook is te lezen aan welke (mogelijke) handelingsperspectieven wij denken en informeren wij u over de al de tot nu toe door Rijk, provincie en Tilburg genomen maatregelen. Verder geven wij aan wat wij willen en kunnen meten. Wij willen bij voorkeur pas aanvullende maatregelen nemen als op specifieke onderwerpen en specifieke doelgroepen op basis van feiten, cijfers en trends blijkt dat dat noodzakelijk is.

In de monitor volgen wij de indeling van de begroting (stad-veld). In de tweede monitor is niet zichtbaar wat er ten opzichte van de eerste monitor is gewijzigd, maar wordt enkel het geactualiseerde beeld gepresenteerd. Het peilmoment is 15 augustus. De monitor kan een kortere of langere periode omvatten, bijvoorbeeld als dat beter is voor de betrouwbaarheid of informatie pas later beschikbaar is gekomen.

Voor wat betreft de financiële impact in deze Monitor hebben wij slechts beperkt de gevolgen van Corona voor de besteding van reguliere budgetten meegenomen. De Najaarsbijstelling (NJB) 2020 is in voorbereiding en het inzicht is nog niet volledig en geanalyseerd. In de NJB worden de financiële gevolgen van Corona waar nodig vertaald in begrotingsbijstellingen. De publicatie van de NJB is op 9 oktober en de raadsbehandeling staat op 26 oktober gepland. In de financiële paragraaf van deze monitor geven wij een globaal beeld van de onderdelen waarvoor wij al compensatie van het Rijk hebben ontvangen, al dan niet in de vorm van een voorschot.

In de eerste Monitor Tilburg onder Corona hebben wij geconstateerd dat er gevolgen zijn voor de uitvoering van de transformatieagenda (hefbomen) sociaal domein. In deze tweede Monitor Tilburg onder Corona wordt daarover niet gerapporteerd. De tussenliggende periode is daarvoor te kort. Bovendien wordt conform de afspraak met de raad een 'Voortgangsbeeld Transformatie sociaal domein' voorbereid dat in oktober aan de raads werkgroep wordt aangeboden. Naast de voortgang en impact van de hefbomen is daarin ook de voortgang opgenomen van de lobby en van het slimmer effectiever werken met partners en eventuele nieuwe lijnen binnen de strategie/het programma.

Het dashboard is nader bekeken op basis van een confrontatie tussen wat we zouden willen weten en wat we kunnen meten. Een aantal onderdelen zijn afgevallen, andere zijn toegevoegd. Voor deze monitor hebben wij via het burgerpanel en een link op social media voor inwoners een tweede peiling naar de maatschappelijke effecten van Corona gedaan. Op dit punt worden de verschillen tussen 1^e en 2^e peiling wel inzichtelijk gemaakt. Er is verder een narratief onderzoek gestart naar de effecten van corona op de sociale basis in Tilburg. Deze rapportage wordt in oktober verwacht en volgt een eigen proces. Voor de derde monitor Tilburg onder Corona zal er weer een vragenlijst bij bedrijven worden uitgezet.

Het Kabinet heeft op 28 augustus en 31 augustus 2020 de Tweede Kamer geïnformeerd over het 'Steun- en herstellepakket' respectievelijk het 'Aanvullend compensatiepakket coronacrisis medeoverheden'. In deze brieven heeft het Kabinet de hoofdlijnen bekend gemaakt van de maatregelen die in de komende periode worden genomen. De verwachting is dat dit beeld op Prinsjesdag wordt aangescherpt. Het college kijkt positief naar de maatregelen die door het Kabinet worden ingezet. Waar mogelijk zijn maatregelen al opgenomen in deze monitor.

Bij deze tweede monitor leggen wij de raad geen aanvullende (financiële) maatregelen voor. Als de urgentie daarom vraagt, maken wij graag gebruik van de ruimte die de raad eerder heeft geboden om tussentijds raadsvoorstellen aan te kunnen bieden.

De derde monitor Tilburg onder Corona zal tegelijk met de begroting 2021 worden aangeboden. De vierde monitor staat in de planning voor medio december.

2 Samenvatting

Het coronavirus heeft grote maatschappelijk gevolgen, voor inwoners, instellingen, verenigingen en ondernemingen. Het is ook duidelijk dat de economische gevolgen van corona langer bij ons zullen blijven. Als gevolg van de versoepelingen komt de samenleving weer langzaam op gang en kan worden gewerkt aan het herstel, op andere onderdelen is dit echter niet of beperkt mogelijk. De verschillen zijn soms groot en het blijft spannend of we het coronavirus beheersbaar kunnen houden. In deze monitor wordt een integraal beeld geschetst van de gevolgen in Tilburg en voor Tilburgers.

In deze paragraaf wordt op hoofdlijnen en een niet uitputtende samenvatting gegeven. Voor een integraal beeld wordt lezing van de hele monitor inclusief dashboard aanbevolen.

In de Inclusieve Stad zijn de gevolgen soms wel en soms nog minder zichtbaar. De druk op bestaanszekerheid neemt toe waarbij door de steunmaatregelen van het Rijk ervoor lijken te zorgen dat de gevolgen beheersbaar blijven. Het blijft afwachten wat de gevolgen zijn als de steunmaatregelen er steeds meer af gaan. Het aantal bijstandsuitkeringen stijgt in lijn met het landelijke beeld. Bijzondere bijstand en schuldhulpverlening laten nog geen grote stijging zien, het gebruik van de voedselbank stijgt wel. In dit perspectief is het van belang dat de steunmaatregelen (o.m. NOW, Tozo) door het Rijk met 9 maanden worden verlengd. (Sport)verenigingen zijn weer opgestart binnen de kaders van de Corona maatregelen. De 1,5 meter samenleving is naar mate het langer duurt in houding en gedrag een uitdaging, vooral voor jongeren blijkt dit lastig te zijn. De zorgvraag op gebied van WMO en Jeugd maar ook op het gebied van gezondheid herstelt, maar de verwachte gevolgen van de zorguitval in de afgelopen maanden, bijvoorbeeld in een verslechterde mentale gezondheid, crisissituaties of gezondheid, zijn nog onduidelijk. Dit blijft een punt van aandacht.

In de Duurzame Stad zet de stijging van de afvalstromen en meldingen zwerfafval en bijplaatsingen door. Het mobiliteitspatroon stijgt weer, wat in de toename in parkeren op straat en in parkeergarages is terug te zien. De financiële gevolgen van Corona leiden tot uitstel in het nemen van energiemaatregelen.

In de Vitale Stad zijn door alle corona maatregelen het aantal besmettingen en sterfgevallen in de afgelopen periode beperkt en beheersbaar gebleven. In de gebiedsontwikkeling is geen stagnatie zichtbaar. De bezetting van winkel- en horecaruimtes is daarentegen een punt van aandacht. Vooral detailhandel, horeca en culturele sector worden immers hard geraakt door de maatregelen. Bij de detailhandel lijkt er een licht herstel te zijn, terwijl dat bij de horeca minimaal lijkt. De gevolgen zijn door de diverse steunmaatregelen van het Rijk nog beperkt en het is afwachten hoe ondernemers de sterke terugloop in omzet op de lange termijn kunnen opvangen en wat dan de gevolgen zijn voor de vraag naar winkel- en horecaruimtes en de leegstand. De culturele sector komt door de versoepeling van de maatregelen langzaam en beperkt op gang en door het zeer beperkte publieksbereik is een rendabele bedrijfsvoering vrijwel onmogelijk. Ondanks de samen met andere overheden genomen steunmaatregelen is de situatie nijpend. Het organiseren van evenementen is een grote uitdaging en vaak niet of beperkt mogelijk met alle gevolgen voor de organisatoren.

Voor wat betreft Samen en Dichtbij wordt de regionale samenwerking verder aangehaald zodat samen in de Veiligheidsregio invulling kan worden gegeven aan de grotere rol in de Nederlandse Corona-aanpak. Er wordt ook samen opgetrokken in de lobby naar het Rijk als het gaat om de financiële positie van gemeenten en de compensatie van de gevolgen van Corona. Met de kamerbrief van het Kabinet van 31 augustus ontstaat er weer een stuk duidelijkheid. Op een aantal belangrijke onderwerpen zoals (o.m. Jeugd, WMO) loopt nog een onderzoek. Gezien alle onzekerheden is het op dit moment niet mogelijk een uitspraak te doen of en in hoeverre de compensatie van het Rijk afdoende zal zijn.

3 Inclusieve stad

3.1 Sociaal en veerkrachtig

Wat zijn de belangrijkste gevolgen?

1. Ontwikkeling van de inwoners naar minimaregeling en onafhankelijkheid kan onvoldoende tot stand komen door economische onmogelijkheden, **druk op bestaanszekerheid**. Mogelijk toename schuldenproblematiek en gebruik minimaregelingen.

Maatschappelijke impact: hoog op de korte termijn en middellange termijn en midden op de lange termijn, afhankelijk van het tempo waarin de economie zich herstelt en inwoners weer perspectief krijgen op zelfredzaamheid.

2. Meer risico op een **verslechterde mentale gezondheid** door angst, stress, depressieve gevoelens en eenzaamheid door langdurige beperkende Coronamaatregelen (alle leeftijdsgroepen) en daardoor mogelijk meer druk op mantelzorgers.

Maatschappelijke impact: schatten van de omvang en aard van de golf in de zorgvraag is ingewikkeld en zal in de komende periode steeds meer duidelijk worden (monitoren) en daarmee ook de maatschappelijke impact.

3. Het langer duren van de Coronamaatregelen heeft tot gevolg dat de wat **oudere jeugd** het lastig vindt om zich aan de maatregelen te blijven houden en de 1,5 m samenleving heeft mogelijk negatieve gevolgen voor hun sociaal-emotionele ontwikkeling.

Maatschappelijke impact: Hoog als het gaat om risico op besmetting en nog moeilijk in te schatten als het gaat om sociaal emotionele ontwikkeling op langere termijn.

4. Financiële druk op **exploitatie sportverenigingen en wijk- en dorpscentra** (al dan niet gesubsidieerd).

Maatschappelijke impact: midden op de korte termijn en laag op de middellange termijn en lange termijn, nu de activiteiten geleidelijk zijn opgestart en uitgebouwd.

Wat is de financiële impact?

Verstrekken van notebooks aan kinderen in minimagezinnen	55.000 V	Rijk
Per saldo nadeel gemeentelijke sportexploitatie, sluiten accommodaties 13/3 - 31/5 en niet of minder innen van gebruikersvergoedingen t/m 31/7	675.000 N + Pm	
Prognose: meer uitgaven uitkeringen t.o.v. 2019	1.900.000 N	Rijk
Risico: mogelijke financiële problemen sportverenigingen		Rijk
Risico: uitstel van betaling huurders, achterstallige verplichtingen		Rijk
Risico: mogelijke financiële problemen wijk- en dorpsaccommodaties, indicatie p/m	270.000 N	Rijk

Welke mogelijke handelingsperspectieven zien we?

1. Schuldenproblematiek en andere minimaregelingen: indien nodig capaciteit opschalen.

2. Indien nodig Intensiveren ondersteuning mentale weerbaarheid en tegengaan eenzaamheid

3. In samenspraak met jongeren meer communicatie op jongeren gericht ontwikkelen en de presentie van het jongerenwerk vergroten.

4. Exploitatie wijk- en dorpsaccommodaties: soepel omgaan met prestatieafspraken, faciliteren in zoeken naar andere inkomsten, opvangen van exploitatietekort. Lobby voor compensatie rijk.

Wat willen en kunnen we daarvoor meten?

Vaste indicatoren:

- Aanvragen bijzondere bijstand
- Aanvragen schuldhulpverlening

Overige indicatoren/burgerpanel:

- Aantal huishoudens dat een beroep doet op de voedselbank

- Burgerpanel met vragen over zorggebruik, gezondheid, leefstijl, financiële situatie, welzijn, mantelzorg en vrijwilligerswerk

Welke maatregelen zijn al genomen?

Rijk:

- 110 miljoen euro ondersteuning sportverenigingen (kwietschelding huur, verlies bar inkomsten € 2.500).
- Beleidsregel tegemoetkoming amateursportorganisaties COVID-19 (TASO), bedoeld voor organisaties die ten minste 20% aan omzetverlies hebben geleden (10 juli gepubliceerd) De aanvraag kan worden ingediend in de periode van 1 september tot en met 4 oktober 2020.
- Beleidsregel tegemoetkoming verhuurders sportaccommodaties COVID-19 (TVS). Deze regeling voorziet in een tegemoetkoming aan een gemeente, sportbedrijf of particuliere verhuurder voor de in de periode van 1 maart 2020 tot 1 juni 2020 gederfde huurinkomsten (publicatie binnenkort verwacht).
- Waarborgfonds 150 mln. voor afwikkeling problematische schulden

Tilburg:

- Ondersteunen GGD bij inrichten teststraat zorgmedewerkers.
- Faciliteren huisartsen bij het op- en inrichten van corona huisartsenposten.
- Het voorstel minimeerregelingen voor inwoners tot 120% van het sociaal minimum is met 1 jaar uitgesteld.
- Het gratis annuleren van huurreserveringen van de accommodaties binnen- en buitensport.
- Soepel omgaan met prestatieafspraken dorps- en wijkaccommodaties en lobby voor compensatie rijk
- Prioritering inzet positieve gezondheid 2021 (voor programmabegroting bespreken in raad)
- Het beperkt gebruik van gemeentelijke buitensportaccommodaties door jeugd en jongeren tot 1 augustus 2020 is niet bij verenigingen in rekening gebracht.
- Verlaging huur voor zwemverenigingen met 50% tot start nieuwe sportseizoen op 1 augustus 2020.

Welke (mogelijke) gevolgen zien we verder?

- Kans ontwikkelen andere vormen van dienstverlening, preventie en signalering (digitaal), gebruik Evie (EHealth voor iedereen).
- GGD-focus op bestrijding infecties/quarantainemaatregelen, druk op preventie en jeugdgezondheidszorg.
- Kans om nauwe samenwerking met huisartsen in Coronatijd door te zetten naar een meer integrale samenwerking tussen het sociale en medische domein.
- Vertraging in uitvoering beleid op diverse onderwerpen; b.v. Bestaanszekerheid, Integrale Kijk op Ouderen, Kansrijke Start en werkagenda Inclusie.
- De 1,5 meter samenleving bemoeilijkt het hebben van contacten, zeker ook van de oudere jeugd. Kan leiden tot isolement en als het te lang duurt impact op ontwikkeling jeugd. Kan, zoals blijkt, leiden tot minder navolgen Corona maatregelen.
- Het elkaar ontmoeten staat bij ouderenorganisaties onder druk, wat tot het versterken van eenzame gevoelens kan leiden

3.2 Persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid

Wat zijn de belangrijkste gevolgen?

1. Mogelijk leerachterstanden in primair onderwijs, voor vooral kinderen uit kwetsbare groepen (kleinere kans op passende doorstroming naar vervolgonderwijs). In het voortgezet onderwijs risico negatieve uitwerking op dat wat geleerd wordt, vooral voor leerlingen uit sociaaleconomisch kwetsbare gezinnen. Risico dat jongeren hun beroepsopleiding (BBL- of BOL-traject) niet kunnen afmaken. Maar ook signalen dat kinderen zich sneller kunnen ontwikkelen door afstandsonderwijs en flexibilisering van het onderwijs.

Maatschappelijke impact: midden op de korte termijn en laag op de middellange en lange termijn, vanuit de constatering dat onderwijsinstellingen er goed in slagen het onderwijs aan te passen aan de nieuwe situatie, maatwerk kunnen leveren en waar nodig ondersteunde trajecten worden ingezet.

2. Vertraging in conceptontwikkeling op snijvlak onderwijs, arbeidsmarkt en economie zoals Human Capital Agenda's, MBO-agenda en Ontdekstation. Ook een kans om concepten zoals het Leerwerkloket (en breder leren en werken, (om)scholing etc.) beter onder de aandacht te brengen en steviger te verankeren in de regionale infrastructuur.

Maatschappelijke impact: laag op de korte termijn, middellange termijn en op de lange termijn, gezien de duur van de vertraging en de mogelijkheid hier weer een versnelling in aan te kunnen brengen.

Wat is de financiële impact?

Risico: meerkosten Corona maatregelen voor leerlingen- en WMO-vervoer		Rijk
Risico: financiële druk kinderopvang, afname vraag, indicatie per maand	17.000 N	Rijk

Welke mogelijke handelingsperspectieven zien we?

1. Onderwijsachterstanden aan het onderwijs overlaten. Waar nodig en mogelijk faciliteren met gemeentelijke middelen (AOB, LEA). Daarbij niet alleen aandacht aan het cognitieve, maar ook aan het sociaal-emotionele aspect geven. Inzet leerplicht in samenwerking met ketenpartners om kwetsbare leerlingen in beeld te houden. Met Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) inzetten op afronden beroepsopleiding jongeren. Aanvraag provincie eerste hulplijnen voor (kwetsbare) jongeren (Ontwikkelbeurs, uitbreiden praktijkleren, summer courses) en i.s.m. bedrijfsleven meer ontwikkel- en werksporen neer zetten.
2. Versnellen belangrijke Human Capital Agenda's Digitalisering en KEC (Klimaat adaptatie, Energietransitie en Circulaire Economie), zodat kennisinstellingen samen met bedrijfsleven op orde zijn voor de toekomst.

Wat willen en kunnen we daarvoor meten?

-

Welke maatregelen zijn al genomen?

Rijk:

- Onderwijs en opvang (24/7) voor kinderen vitale beroepsgroepen en kinderen voor wie noodzakelijk is.
- Compenseren eigen bijdrage van ouders zonder fiscale kinderopvangtoeslag.
- Subsidieregeling inhaal- en ondersteuningsprogramma's onderwijs 2020-2021, wegwerken achterstand.
- 230 mln. voor omscholing en ontwikkeling

Provincie:

- In samenwerking met de Provincie ontwikkeling van handboek leidraad aanpak jongeren voor gehele provincie (Midden Brabant/Tilburg mede-trekker i.v.m. programma Jeugdwerkloosheidsvrije regio).

Tilburg:

- Stichting Leergeld verstrekt laptops aan leerlingen die het nodig hebben voor thuisonderwijs.
- Ondersteuning inrichting noodopvang en opvang kwetsbare kinderen.
- Ondersteuning HBO.
- Inzet leerplicht in samenwerking met andere ketenpartners om kwetsbare leerlingen in beeld te houden.
- Overleg over uitbreiding bestaand aanbod zomerscholen gevoerd en meer leerlingen de mogelijkheid geboden deel te nemen.
- Inzet zomeractiviteiten R-Newt en Augeo Foundation (in de Pactwijken).
- Afstemming en communicatie over inrichting omgeving scholen (verkeer) i.v.m. 1,5 meter samenleving.
- Afstemming en communicatie met GGD.
- Overleg met HBO- en WO-studentenverenigingen over RIVM-maatregelen tijdens introductieactiviteiten.
- Realisatie platform BrabantLeert voor gratis online scholing aan inwoners (opstap Leven Lang Leren).
- Subsidieaanvraag Provincie om extra capaciteit te regelen voor Loket Leren en Werken en Jongerenpunt. Daarnaast uitgebreidere en meer specifieke aanpak jongeren en (om)scholing.
- Efficiënt combineren van beschikbare middelen rondom concept leren en werken (zoals de landelijke regeling NL Leert Door, Perspectief op Werk en provinciale subsidie).

Welke (mogelijke) gevolgen zien we verder?

- Kans om ervaring 1,5 meter samenleving toegepast door te zetten in afstandsonderwijs en maatwerk.
- Meer mensen kunnen hun baan verliezen en kunnen behoefte hebben aan omscholing en maatwerk.
- Risico op minder stageplekken/bijbaantje, kans negatieve gevolgen voor hoogte studieschuld of duur.
- Vervagen scheiding tussen werk en privé kan leiden tot stress, prikkelbaarheid en depressies en burn-out.
- Risico afname draagkracht ouders, terwijl draaglast toeneemt.
- Leerkrachten ervaren meer werkdruk en stress. Veel discussie over klimaatbeheersing op scholen; RIVM verwijst naar bouwbesluit.
- Kans voor lobby richting Rijk om kinderopvang om te vormen naar basisvoorziening, Integraal Kind Centrum.

3.3 Passende ondersteuning: Toegang

Wat zijn de belangrijkste gevolgen?

1. De ingestelde werkwijze om inwoners bij voorkeur telefonisch of via beeldbellen te spreken blijft gehandhaafd. Met de nodige voorzorgsmaatregelen kan ook een face to face gesprek plaatsvinden. Aanvragen woningaanpassingen en Hulp aan Huis (HaH) zijn weer opgepakt.
2. Totaal aantal meldingen stijgt, maar er is nog geen trend dat de zaken complexer zijn geworden.

Maatschappelijke impact: schatten van de omvang en aard van de golf in de zorgvraag en stuwmeer aan zaken is ingewikkeld en blijven we monitoren.

Wat is de financiële impact?

-

Welke mogelijke handelingsperspectieven zien we?

1. Prioriteren in afhandelen van ondersteuningsvragen.
2. Scenario's voorbereiden voor een boeggolf aan meervoudige zorgvragen.

Wat willen en kunnen we daarvoor meten?

Zie de overige beleidsvelden

Welke maatregelen zijn al genomen?

Tilburg:

- Realiseren inhaalslag door flexibele inzet medewerkers.
- Continue monitoring en flexibele inzet van personeel op Veilig Thuis (chatfunctie voor cliënten).

Welke (mogelijke) gevolgen zien we verder?

- Meer digitaal contact en inwoners zoeken mogelijk oplossing in eigen netwerk of in de buurt/omgeving.

3.4 Passende ondersteuning: Werk en Inkomen

Wat zijn de belangrijkste gevolgen?

1. **Sociaaleconomische terugval** door sterke toename werkloosheid en uitkeringsafhankelijkheid met extra kwetsbaarheid voor jongeren, ouderen, flexibele en laaggekwalificeerde of gesubsidieerde arbeidskrachten.

Maatschappelijke impact: hoog op de korte en middellange termijn en gemiddeld op de lange termijn. Grote afhankelijkheid van het tempo waarin de economie zich blijft herstellen.

2. Door **toename aantal bijstandsgerechtigden** (oplopen instroom en aflopen uitstroom) kan klantregie, bemiddeling en begeleiding op maat onder druk komen en is het de vraag of het nieuwe re-integratiemodel kan worden uitgevoerd. Aantal begeleidings- en participatietrajecten kan afnemen en doorlooptijd toenemen. Door de afname van beschikbare reguliere werkplekken kan vraag naar alternatieve werk- en ontwikkelplekken toenemen om klanten als 'werkfit' persoon te kunnen blijven ontwikkelen.

Maatschappelijke impact: hoog op de korte en middellange termijn en gemiddeld op de lange termijn afhankelijk van het tempo waarin de economie zich herstelt.

3. De **regionale arbeidsmarktinfrastructuur** kan vanwege financiële tekorten (verder) onder druk komen te staan.

Maatschappelijke impact: gemiddeld op de korte en middellange termijn en laag op de lange termijn, afhankelijk van onder meer het tempo waarin de economie zich herstelt.

Wat is de financiële impact?

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO 1 en 2)	26.732.000 N*	Rijk
Inzet eigen personeel en inhuur voor TOZO	2.861.000 N	Rijk
Prognose: meer uitgaven uitkeringen t.o.v. 2019	1.900.000 N	Rijk

Minder druk op Participatiebudget 2020		
Voordeel Meedoen-regeling, vanwege het niet kunnen inzetten door inwoners	200.000 V	T
Financiële steun Diamantgroep (dalende omzet, productie, extra kosten)	1.441.000 N	Rijk
Risico: eigen risico BUIG als gevolg van na-ijleffect	PM	Rijk
Risico: 2021 e.v. meer financiële druk op Participatiebudget i.v.m. bestandsgroei	PM	Rijk
Risico: toename schuldhulpverlening	PM	Rijk
Risico: minder toezicht/opbrengst participatiewet door stop gesprek na 1 april	360.000 N	Rijk
Risico: extra capaciteit inhaalslag Toezicht & Handhaving Participatiewet	PM	T

* dit is het ontvangen voorschot, de daadwerkelijke uitgaven kunnen afwijken

Welke mogelijke handelingsperspectieven zien we?

1. Leren en niet betaald werk mogelijk maken en anders waarderen. Doelgroep klanten met ondersteuning van loonkostensubsidie aan het werk houden en het (door)ontwikkelen van alternatieve (gesubsidieerde) werkvormen.
2. Investeren in opschalen klantregie, re-integratie en differentiëren in (mate) begeleiding naar doelgroep.
3. Arbeidsmarktinfrastructuur: regionaal afspraken (pact) maken over behoud infrastructuur en offensief inzetten om belang en impact van regionale infrastructuur - juist in deze tijd - beter onder de aandacht te brengen in de regio.

Wat willen en kunnen we daarvoor meten?

Vaste indicatoren:

- Bijstandsuitkeringen (excl. Tozo)
- Aantal deelnemers Participatiewet en IOAW

Overige indicatoren/burgerpanel:

- Gebruik Tozo regelingen
- Aantal uitkeringsgerechtigden WW
- Prognose ontwikkeling bijstandsuitkeringen (CPB-scenario's)
- Prognose ontwikkeling werkgelegenheid

Welke maatregelen zijn al genomen?

Rijk:

- Tozo (I, II, III, Tijdelijke aanvragen voor financiële ondersteuning ondernemers), verlengd t/m 1 juli 2021.
- Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW). Wordt per 1 oktober 2020 verlengd met drie tijdvakken van drie maanden (NOW 3).
- Tegemoetkoming ondernemers getroffen sectoren COVID-19 (Togs).
- 650 mln. voor begeleiding naar werk
- 350 mln. voor tegengaan jeugdwerkloosheid.

Tilburg:

- Opschorten verplichte deelname re-integratietrajecten. Mensen kunnen deelnemen, maar dit is altijd op vrijwillige basis en mits geen klachten.
- Digitale ondersteuning ingericht via onder meer Tilburg Actief en de gemeentelijke klantregisseurs.
- Aanpassing uitvoering arbeidsmarktmodel Tilburg investeert in Perspectief. De klantregisseur heeft nog steeds frequent contact met zijn/haar klanten, maar dit contact vindt vooral telefonisch en digitaal plaats. Half juli 2020 zijn we weer voorzichtig gestart met face-to-face contacten als dit nodig is.
- Waar mogelijk plaatsing van werkzoekenden in sectoren waar nu veel vraag is, zoals detailhandel en postbezorging. Uitgangspunt is begeleiding van werk naar werk en waar nodig met omscholing.

Welke (mogelijke) gevolgen zien we verder?

- Risico van stijging uitkeringsbestand door olopende instroom (onder meer door vertragend effect WW) en teruglopende uitstroom. Het toekenningspercentage P-wet uitkeringen kan oplopen.
- Fraudeonderzoeken zijn door de Corona crisis heel beperkt uitgevoerd. Risico bestaat dat er mensen in de uitkering zijn gekomen/gebleven die daar geen recht op hebben.
- Risico van meer oninbare terugvorderingen van onterecht ontvangen uitkering.
- En meer algemeen het risico dat burgers en ondernemers hun schulden niet meer kunnen betalen, waaronder die bij de gemeente. Ook/vooral mensen *zonder* bijstandsuitkering.

- Diamantgroep: re-integratieactiviteiten zijn nagenoeg stilgevallen en nieuwe instroom is er nauwelijks. Het ziekteverzuim, wat normaal gesproken al relatief hoog is in de SW-sector, is fors toegenomen.
- Kans psychosociale problematiek door werkloosheid, uitkeringsafhankelijkheid en gebrek aan perspectief.
- Risico langere doorloop bemiddelings- en begeleidingstrajecten door gewijzigde, afgeslankte vorm of langere doorlooptijd. Begeleiding 'online' niet passend voor doelgroepen, kan ontwikkeling beïnvloeden.
- Mogelijk zijn werkgevers/instanties minder bereid om vrijwilligersplekken ter beschikking te stellen.
- Toename indirecte gevolgen van (langdurige) werkloosheid: schulden, armoede en (psychisch) ongezonder en clustering toename (sociale) problematiek in bepaalde wijken, buurten of stadsdelen.

3.5 Passende ondersteuning: Wmo en Jeugd

Wat zijn de belangrijkste gevolgen?

1. Mogelijke **golf in de zorgvraag** door bijvoorbeeld uitgestelde zorgaanvragen en nieuwe en/of zwaardere (gestapelde) zorgvragen door toename werkloosheid en schuldenproblematiek en negatieve effecten van de crisis op de mentale gezondheid van inwoners (eenzaamheid, stress etc.). Maar ook kans dat een deel van de zorgvragen al op andere manieren zijn ondervangen.

Maatschappelijke impact: schatten van de omvang en aard van de golf in de zorgvraag is ingewikkeld en zal in de komende periode steeds meer duidelijk worden (monitoren) en daarmee ook de maatschappelijke impact.

Wat is de financiële impact?

Meerkosten aanbieders ten behoeve van de extra corona maatregelen.	Pm	Rijk
Vergoeden aanbieders omzetsdaling door vraagnuutval of verminderde inzetbaarheid	Pm	Rijk
Vergoeden WMO-vervoer, uitgevallen ritten 80% door financiers (regionaal)	Pm	Rijk
Risico: tijdelijk loslaten prestatieafspraken met aanbieders (verantwoorden).	Pm	Rijk
Risico: extra uitgaven na Corona i.v.m. evident uitstel van noodzakelijke zorg	Pm	Rijk
Risico: opschorten innen van de eigen bijdrage/abonnementstarief WMO	Pm	Rijk
Risico: minder toezicht Wmo/Jeugdwet, minder opbrengsten, per maand	42.000 tot 70.000 N	Rijk
Risico: Extra capaciteit inhaalslag Toezicht & Handhaving WMO en Jeugdhulp	Pm	T

Welke mogelijke handelingsperspectieven zien we?

1. Monitoren zorggebruik; Transformatie versnellen (inkoop en bekostiging, minder aanbieders, heroverwegen wat er in de zorgpakketten incl. jeugd zit). Periodiek aanbieders vragen naar stand van zaken.

Wat willen en kunnen we daarvoor meten?

Vaste indicatoren:

- Aantal indicaties woon-, vervoer- en rolstoelvoorzieningen, instroom en totaal (unieke cliënten)
- Aantal indicaties WMO-begeleiding, instroom en totaal (unieke cliënten)
- Aantal indicaties beschermd wonen, instroom en totaal (unieke cliënten)
- Bezetting maatschappelijke opvang
- WMO Hulp aan Huis totaal (unieke cliënten)
- Aantal indicaties Jeugd, instroom en totaal (unieke cliënten)

Welke maatregelen zijn al genomen?

Rijk:

- Doorbetalen zorgaanbieders (WMO, Jeugd) op niveau van verleden ook bij anders of niet geleverde zorg.
- Geen eigen bijdrage Wmo (abonnementstarief) over april en mei.
- Tijdelijk verruimen regels voor budgethouders pgb Wlz, Wmo, Jeugdwet en deel Zvw tot 1 juli.

Tilburg:

- Tijdelijke opvang dak- en thuislozen in Willem II kazerne is nog steeds operationeel (inclusief een quarantaine unit).
- Doorbetalen Hulp aan huis (alfahulpen en aanbieders zorg in nature).
- Distributie mondkapjes (productie van niet medische mondkapjes door Diamant Groep).

Welke (mogelijke) gevolgen zien we verder?

- Jeugdhulp: daling van de instroom in de periode tot en met april (ten opzichte van vorig jaar).
- WMO-begeleiding ZIN en PGB: daling eerste vier maanden ten opzichte van 2019.
- Veel Wmo-hulp en Jeugdhulp is weer regulier opgestart waarbij er meer gebruik gemaakt wordt van digitale mogelijkheden als bv. Beeldbellen.
- Meeste vormen van dagbesteding zijn weer operationeel, waarbij er in de regel met kleine(re) groepen gewerkt wordt
- Mogelijk effect inrichting zorg en ondersteuning volgens 1,5 metermaatregel op resultaat en doorlooptijd.
- Kans om ervaring met digitaal werken in de toekomst in te zetten.

3.6 Ingrijpen bij crisis en onveiligheid

Wat zijn de belangrijkste gevolgen?

1. Afgelopen periode een gelijkblijvend aantal **meldingen bij het Crisisinterventieteam** zoals vorig jaar in dezelfde periode. Van het aantal meldingen dat gedaan wordt zijn er wel meer van jongeren. Verwachting dat dit te maken heeft met het uitblijven van structuur en ritme door het grotendeels wegvallen van het naar school gaan.

2. Kleine stijging van meldingen **personen met verward gedrag**. Rechtstreekse invloed van corona op de cliënt: Mensen zaten/zitten in sociaal isolement. Hierdoor nu weer toename in suïcidale uitingsvormen. Anderzijds verlamde Corona mensen; nu weer open van regels en eigen verantwoordelijkheid mogen nemen; geeft onrust en excessen. Door versoepeling gaan mensen meer nadenken over wat Corona is en betekend (heeft). Hierdoor instabiliteit bij kwetsbare mensen; verward gedrag vergrotend. Mensen zaten eerst op slot. Draagkracht is verlaagd en nu mogen ze weer leven; geeft aanvullend onrust. Tijdens corona minder zicht op functioneren van mensen in de wijk. Hierdoor minder preventie, maar meer escalaties. Werd pas zichtbaar als het mis ging. Nu zijn de ogen en oren in de wijk weer terug, daardoor meer meldingen. Aangezien we nu weer gaan leven buiten eigen deur; kans op meer incidenten.

3. **Toegankelijkheid zorg**. Patiënten blijven langer thuis en trekken bijv. niet op tijd aan de bel bij bijv. een huisarts. Zorg is minder toegankelijk; hierdoor spelen zaken op en escaleren. Wachttijden nemen toe vanwege minder vacatures en inwerken van nieuwe collega's binnen de zorg. Dit ligt ook stil; komt weer langzaam op gang. Ambulante hulpverlening heeft periode stilgelegd of minimaal kunnen worden ingezet vanwege de regels Corona. Hierdoor is de situatie van mensen met kwetsbaarheid verslechterd.

4. Lichte daling in meldingen **huiselijk geweld en kindermishandeling**. Landelijk zien we een vergelijkbare trend in een daling van het aantal meldingen huiselijk geweld en kindermishandeling. Vanuit experts worden verschillende verklaringen gegeven. In het algemeen is er geen eenduidige verklaring voor. Ook niet wat het betekent voor de langere termijn. Een interpretatie van de cijfers is, dat het veelal professionals zijn die melding doen van huiselijk geweld. Maar ook zij konden tijdelijk niet aan het werk en hadden minder contact met kwetsbare gezinnen.

Maatschappelijke impact: het schatten van de impact blijft ingewikkeld, in de komende periode zal steeds meer duidelijk worden (monitoren) hoe de maatschappelijke impact werkelijk is.

Wat is de financiële impact?

-

Welke mogelijke handelingsperspectieven zien we?

1. Goed volgen van de ontwikkelingen in de komende periode. Ervaringsdeskundigen betrekken en laten adviseren over kansen en valkuilen huidige tijd. Aanpak Z&V (tijdelijke organisatiestructuur). In crisissituaties gaan de zorgdiensten (met bescherming) naar de inwoner toe.

2. Outreachend werken en (verscherpt) oog voor signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld. Versnellen in door ontwikkelen Centrum Huiselijk Geweld, onderdeel expertisecentrum.

Wat willen en kunnen we daarvoor meten?

Vaste indicatoren:

- Meldingen Crisis Interventie Team

Welke maatregelen zijn al genomen?

Rijk:

- Lancering campagne Huiselijk geweld en kindermishandeling en laagdrempelige melding via apotheek.
- Start mogelijkheid chatfunctie bij Veilig Thuis.
- 50 miljoen euro vanuit de woningbouwimpuls voor bouw van (flexibele) huisvesting voor dak- en thuislozen, arbeidsmigranten en andere spoedzoekers.

Tilburg:

- Extra inzet Boa's op handhaven noodverordening (samenschooling).

Welke (mogelijke) gevolgen zien we verder?

- Doordat persoonlijk contact niet altijd mogelijk is, kan bestaande problematiek mogelijk verergeren.

4 Duurzame stad

4.1 Fysieke basiskwaliteit

Wat zijn de belangrijkste gevolgen?

1. Een ander gebruik van de openbare ruimte en een ander mobiliteitspatroon. Een afname van (voornamelijk auto) verkeer door de coronaregels. Inmiddels zien we een toename in het parkeren op straat (juni - 25%, juli weer op oude niveau van 2019) en in parkeergarages (juni -50%, juli -55%), maar hier zijn we nog niet op het oude niveau van 2019. Aan de andere kant meer lopen, fietsen en meer gebruik openbare ruimte voor sporten en bewegen.

Maatschappelijke impact: midden op de korte en laag op de middellange en lange termijn, genoemde gevolgen zijn tijdelijk gebleken. Uit Binnenstadmonitor blijkt dat drukte heel snel toenam zodra maatregelen uit spoorboekje werden uitgevoerd.

2. Vertraging bodemsanering spoedlocaties.

Maatschappelijke impact: laag op de korte, middellange en lange termijn, vertraging is te overzien.

3. Stijging afvalstroom huishoudelijk afval, vooral ook meer restafval waardoor we minder afval scheiden en niet meer voldoen aan de streefwaarde voor 2020 van 135 kg restafval per inwoner. Daarnaast toename zwerfafval, dumpingen en bijplaatsingen.

Maatschappelijke impact: midden op de korte en nihil op de middellange en lange termijn waarbij de duur van de eerste periode direct samenhangt met het tempo waarin de Lock down maatregelen worden afgebouwd.

Wat is de financiële impact?

Lagere opbrengsten parkeergarages en straatparkeren	2.830.000 N	Rijk
Aanpassen van de openbare ruimte om de 1,5 meter maatschappij te faciliteren	550.000 N	Rijk
Hogere verwerkingskosten restafval en GFT	240.000 N	Rijk
Hogere verwerkingskosten afval milieustraat	140.000 N	T
Lagere opbrengst textiel wegens sluiting internationale afzetmarkten	300.000 N	T
Beveiligers en verkeersregelaars milieustraat extra kosten	120.000 N	Rijk
Hogere opbrengsten papier	140.000 V	T
Minder uitgaven biozakjes	100.000 V	T
Hogere baten begraafplaatsen wegens meer begravingen	30.000 V	T
Lagere kosten verkeersmaatregelen evenementen	130.000 V	T
Risico: betalingsrisico agv van uitstel afdrachten reclamecontractanten, max.	200.000 N	T

Welke mogelijke handelingsperspectieven zien we?

1. Voortborduren op "Mobiliteit in de 1,5m-samenleving: verantwoord verplaatsen". Aanpassen openbare ruimte centrum, winkelcentra en linten. Pilotgerichte beleidsvorming op basis van ervaringen cityring. Netwerk opbouwen om na te denken over grote lijnen stedelijk ontwerp, inrichting infrastructuur afgestemd op de ruimtevrage van inwoners, bedrijven en bezoekers (incl. instrumenten). Verduurzaming mobiliteitssysteem.
2. Persoonlijke gesprekken spoedlocaties (slecht nieuws) stellen we uit. Uitstel Omgevingswet geeft ruimte.

3. Meer communicatie en strenger handhaven dumpingen/bij plaatsingen. Onderzoek tweede milieustraat in combinatie met een circulair ambachtscentrum.

Wat willen en kunnen we daarvoor meten?

Vaste indicatoren:

- Aantal meldingen zwerfafval, dumpingen en bij plaatsingen (vervuiling)
- Aantal verkeersongevallen

Overige indicatoren:

- Bezettingsgraad parkeren en stallen

Welke maatregelen zijn al genomen?

Tilburg:

- Tijdelijke aanpassingen openbare ruimte "Mobiliteit in de 1,5m-samenleving: verantwoord verplaatsen":
 - o Maatregelen voor scholen (schoolomgeving en schoolroutes).
 - o Maatregelen voor uitbreiding terrassen, binnenstad, maar ook bijv. Wilhelminapark.
 - o Verlagen snelheid autoverkeer binnen ringbanen en dwaalgebied.
 - o Inregelen verkeerslichten zodat voetgangers en fietsers vaker en meer groen krijgen.
 - o Verbetering doorstroming fietsers door toepassen gele kruizen en blauwe bollen bij verkeerslichten.
 - o Inzet rijstrook cityring voor lopen/fietsen Heuvelring en Noordhoekring
- Per 1 augustus aangepast tarief in parkeergarages om bij te dragen aan spreiding drukte binnenstad. Op piekmomenten parkeren aanmerkelijk duurder. BMT draagt bij met promotieacties dalmomenten.
- Geplande pilot verlengen openingstijden fietsenstallingen versneld opgestart.
- 200 vergunningen (à € 20 per maand) gratis parkeren voor zorgverleners uitgereikt.
- Saneren gasleidingen binnenstad vervroegd: Oude Markt en westzijde Heuvel nagenoeg afgerond.
- Versnelde asfalteringswerkzaamheden, i.v.m. minder drukte wegen, minder impact bereikbaarheid stad: bijvoorbeeld RIngbaan West en rotonde Telegraafstraat.
- Uitstel betaling exploitanten buitenreclame.
- Meer inzet personeel, verkeersregelaars, dranghekken op bordes.
- Vaker legen van de afvalbakken door de aannemers.
- Daar waar nodig plaatsen we extra afvalbakken, o.a. in binnenstad, Piushaven en ook Leijpark i.v.m. toename zwerfafval.
- Vaker legen wijkverzamelcontainers glas, textiel, PMD o.b.v. vulgraadmetering.
- Bijplaatsingen hotspot locaties ook op zaterdag en zondag opruimen sinds 11 juli 2020.
- De Islamitische gemeenschap heeft contact gehad met de Parochie in Tilburg Noord (Heikant) over gebruik begraafplaats.
- Openingstijden fietsenstallingen zijn weer aangepast en bij stalling Pieter Vredeplein juist verruimd (op proef). Algemene fiets afhandelcentrum (AFAC) is weer geopend en verhuisd naar Bredaseweg.
- Plaagdierbestrijding alleen daar waar volksgezondheid in het geding is.

Welke (mogelijke) gevolgen zien we verder?

- Intake/opname bij inwoners voor geluidsisolatie woningen en de uitvoering van maatregelen is weer mondjesmaat opgepakt. Streven is na 1/9 weer volop aan de gang te gaan, rekening houdend met de RIVM-regels en het protocol van de rijksoverheid 'Maatregelen op de bouwplaats'.
- Vertraging educatieprogramma's zwerfafval, maar deze pakken we in het schooljaar 2020/2021 weer op.
- Scanauto heeft een tijd niet kunnen rijden (heeft een aantal weken stilgestaan). Rijdt inmiddels weer.
- Omdat het drukker werd in het centrum is in juni en juli een toiletunit geplaatst op het Pieter Vredeplein. Vanaf 1 augustus heeft De KooPman in samenwerking met BMT hun toiletten geopend voor bezoek.
- Kans om stappen te zetten naar een verdere verduurzaming van ons mobiliteitssysteem.
- Extra opslag voor ingezamelde textiel bij de verwerker.

4.2 Groen blauwe leefomgeving

Wat zijn de belangrijkste gevolgen?

1. De gevolgen voor de groen blauwe leefomgeving zijn beperkt. Er kan een '**nieuwe standaard**' ontstaan: meer behoefte aan groen en water in directe woonomgeving voor een aantrekkelijke, aangename en frisse woon-, werk- en schoolomgeving. Mogelijk meer sporten en bewegen in onze groene leefomgeving.

Maatschappelijke impact: laag op de korte, middellange en lange termijn. Hoewel er geen of beperkte directe gevolgen zijn van Corona, er is wel sprake van nieuwe inzichten op het gebruik van de leefomgeving die hun plek gaan vinden in (de uitvoering van) het beleid.

Wat is de financiële impact?

-

Welke mogelijke handelingsperspectieven zien we?

1. Innovatieve invulling geven aan de 'nieuwe standaard'. Verdeling toegankelijkheid van drukkerie plekken inzichtelijker/ sturen. Slimmer en intensiever beheer en onderhoud aansluitend op nieuw gebruik.

Wat willen en kunnen we daarvoor meten?

-

Welke maatregelen zijn al genomen?

- We geven extra informatie over wandelen in de natuur.

Welke (mogelijke) gevolgen zien we verder?

- De behoefte aan en het gebruik van de landschapsparken, groen en water kunnen toenemen. Mogelijk meer mensen zoeken aangename plekken in hun directe woonomgeving en zullen wellicht ook in toekomst vaker in of direct rond de stad blijven voor werk, rust én vrije tijd.

4.3 Klimaat

Wat zijn de belangrijkste gevolgen?

1. Inwoners en bedrijven stellen **energiebesparende maatregelen** uit. Huurders kunnen niet bijdragen aan kosten voor verduurzaming door druk op inkomsten. Vertraging gesprekken energiecoaches, verduurzaming van VVE's en energiescans.

Maatschappelijke impact: laag op de korte, middellange en lange termijn. Omdat eventuele achterstand binnen relatief korte termijn kan worden ingehaald, mede afhankelijk van het herstel van de economie.

2. Veel van de 'traditionele' lineaire maakindustrie is afhankelijk van toeleveranciers van materialen die van ver komen (voorbeeld China). Als dat afneemt, kan dit een kans/stimulus zijn voor **lokale en circulaire ketens**.

Maatschappelijke impact: laag op de korte, middellange en lange termijn, want geen directe of maar beperkte gevolgen van Corona, maar vooral kansen afhankelijk van de economische ontwikkelingen en duur crisis.

Wat is de financiële impact?

Risico: doordat een aantal projecten vertragen en op een lager pitje verder lopen, kunnen ontstaan extra kosten.

Pm

T

Welke mogelijke handelingsperspectieven zien we?

1. Voorbereiding en inzetten beleid doorzetten en waar mogelijk versnellen. Hoe creëren we draagvlak voor klimaatmaatregelen in en na de coronacrisis? Meedenken in financieringsmogelijkheden voor huurders in verduurzamen woning.

2. Op bedrijventerreinen ruimte voor nieuwe circulaire maakindustrie (b.v. reparatiewerkplaatsen, circulaire ambachtscentra) en verkennen actieve rol gemeente in bouwstoffenmarkt t.b.v. benutten potentie hergebruik.

Wat willen en kunnen we daarvoor meten?

-

Welke maatregelen zijn al genomen?

Op dit veld zijn nog geen specifieke maatregelen getroffen.

Welke (mogelijke) gevolgen zien we verder?

- Positieve effecten op het gebied van klimaat door minder CO2 uitstoot van vooral verkeer en bedrijven. Minder fijnstof en andere vormen van luchtvervuiling zorgen voor een schonere lucht.
- Vertraging uitvoering Klimaatakkoord en Regionale Energie en Klimaatstrategie (REKS).
- Mogelijke herprioritering van financiële middelen ten nadele van duurzaamheidsmaatregelen bij bedrijven, organisaties en inwoners.
- Meer mensen klussen aan huis en tuin met mogelijk positief gevolg voor klimaatmaatregelen (vergroening tuinen).

5 Vitale stad

5.1 Openbare orde en veiligheid

Wat zijn de belangrijkste gevolgen?

1. De **1,5 meter samenleving** met richtlijnen voor inwoners, bedrijven en instellingen en het houden van toezicht en handhaven daarop. Andere taken (zoals toezicht op brandveiligheid) worden minder uitgevoerd. Kans dat dit langer gaat duren.

Maatschappelijke impact: hoog op de korte, midden op de middellange en laag op de lange termijn. Afhankelijk van het tempo waarin versoepeling van maatregelen 1,5 meter samenleving kunnen worden afgebouwd.

Wat is de financiële impact?

Inrichting noodhuisartsenposten, opvanglocatie, afschermingen bij de balies	200.000 N	Rijk
Noodopvang daklozen en arbeidsmigranten voormalige Koning Willem II Kazerne	1.250.000 N	Rijk
Kosten crisisorganisatie en veiligheidsregio	Pm	Rijk

Welke mogelijke handelingsperspectieven zien we?

1. Volhouden en steeds bijstellen toezicht en handhaving corona maatregelen volgens, in overeenstemming met noodverordening. Door ontwikkelen digitaal werken, ook in de ketensamenwerking.

Wat willen en kunnen we daarvoor meten?

Vaste indicatoren:

- Aantal sterfgevallen
- Aantal inwoners getroffen door Corona
- Aantal meldingen woonoverlast
- Aantal registraties huiselijk geweld
- Aantal meldingen overlast van jongeren/jeugd
- Aantal boetes corona-overtreding

Overige indicatoren/burgerpanel:

- Burgerpanel met vraag over veiligheidsbeleving

Welke maatregelen zijn al genomen?

Tilburg:

- Noodverordening corona maatregelen.
- Extra inzet cameratoezicht en extra inzet Boa's (vanaf 1 april) voor handhaving op straat.
- Extra afzettingen op plekken waar veel overlast is van vooral oudere jeugd (samenstelling).
- Inrichten noodhuisartsenposten Tkwadraat en Drieburcht.
- Inrichten teststraat zorgmedewerkers bij huisartsenposten.
- Crisisopvang dak/thuislozen gerealiseerd in de voormalige WII-kazerne.
- Toezicht & handhaving op bedrijven/branches/huishoudens volgens, in overeenstemming met noodverordening.
- Actieve lobby richting Ministeries handhaven/intensiveren ondermijning en leefbaarheidsaanpak.
- Handhaven op venstertijden in het voetgangersgebied in de binnenstad (vanaf mei).

Welke (mogelijke) gevolgen zien we verder?

- Mogelijk toenemende druk op huisartsenpost vanwege extra zorgbehoefte van inwoners.
- Dak- en thuislozen mogen langer niet op straat slapen.

- Veiligheidsregio: uitvoering niet cruciale taken kunnen onder druk blijven.
- Grote behoefte aan testfaciliteiten en beschermingsmateriaal (kleding, mondkapjes, schermen etc.).
- Structureel maken rijksmiddelen voor ondermijningsfonds, preventie/wijkaanpak mogelijk onder druk.

5.2 Aantrekkelijke leefomgeving

Wat zijn de belangrijkste gevolgen?

1. Kans op stagnatie of uitstel in bepaalde segmenten gebiedsontwikkeling. Ontwikkeling van de vraag naar kantoor (werk) ruimte is onzeker. Verder onzeker of huurders (horeca, cultuur, commercieel) voldoende in staat zijn huur te blijven betalen met kans op gevolgen voor bijvoorbeeld invulling Spoorzone.

Maatschappelijke impact: laag op de korte termijn, midden op de middellange termijn en laag op de lange termijn. Afhankelijk van de duur van de crisis en de mate waarin de economische crisis doorwerkt naar de bouw- en ontwikkelingssector.

2. Kans op afname van de vraag aan winkel- en horecaruimtes en daardoor wens tot concentratie.

Maatschappelijke impact: hoog op de korte termijn, midden op de middellange termijn en laag op de lange termijn. Afhankelijk van de duur van de Coronacrisis en de mate waarin de economische infrastructuur overeind blijft in de economische crisis die daarop volgt.

3. Beperkt effect op het werk binnen **ruimtelijk erfgoed** (monumentenzorg/cultuurhistorie). Bepaalde procedures en contacten met aanvragers en eigenaren vergen meer tijd. In de aantallen aanvragen van subsidies en vergunningen zijn echter geen signalen van afname, eerder een toename. Voor beleidsprocessen als aanwijzing monumenten en nieuwe routekaart heeft het meer effect. De Open Monumentendag 2020 zal anders verlopen.

Maatschappelijke impact: op de korte termijn midden en op de middellange en lange termijn laag, omdat de verwachting niet is dat de genoemde effecten doorzetten in 2021 en verder. Wel kunnen enkele processen als gevolg van vertraging in 2020 nog doorlopen in eerste helft van 2021.

Wat is de financiële impact?

Risico: oninbaarheid verleend uitstel voor huurders van gebouwen en grond

T

Welke mogelijke handelingsperspectieven zien we?

1. Gebiedsontwikkeling met actief en anticyclisch grondbeleid, aankopen strategische locaties om ontwikkeling van stedelijke doelen in de toekomst mogelijk te maken. Uitwerken investeringsstrategie. Inzet PPS voor risico-verdeling, verlaging van grondprijzen, lagere eisen stellen aan uitgifte, hogere dichtheid gronden voor uitgifte.
2. Afname winkel/horeca: extra voorzichtigheid bij ontwikkelen commerciële plinten in nieuwbouw.

Wat willen en kunnen we daarvoor meten?

Vaste indicatoren:

- Aantal aanvragen Omgevingsvergunningen
- Aantal aanvragen vergunningen Drank en horecawet
- Aantal aanvragen en meldingen evenementenvergunningen

Welke maatregelen zijn al genomen?

Rijk:

- Uitstel invoering Omgevingswet tot 1-1-2022.

Tilburg:

- Omgevingsdialoog bij ruimtelijke plannen schriftelijk tenzij er een maatwerkoplossing mogelijk is.
- Uitstel van betaling op verzoek voor commerciële en maatschappelijke niet-gesubsidieerde gemeentelijke huurders van betaling huurpenningen, optierente of erfpacht voor 3 maanden.
- Uitstel huur gemeentelijk vastgoed.

Welke (mogelijke) gevolgen zien we verder?

- Kans gepland onderhoud vervroegen als openbare ruimte/gebouwen minder intensief gebruikt worden.

5.3 Economie, cultuur en evenementen

Wat zijn de belangrijkste gevolgen?

1. De Nederlandse Bank (DNB) geeft aan dat 'een diepe, vrijwel wereldwijde economische recessie onontkoombaar is'. In de raming voor 2020 daalt het bruto binnenlands product (bbp) in Nederland met 6,4%. Halverwege 2020 treedt langzaam maar gestaag het herstel in, resulterend in een bbp-groei verwachting van 2,9% in 2021 en 2,4% in 2022. Dit resulteert op de korte en middellange termijn in **teruglopende omzet voor veel bedrijven en een toename van de werkloosheid**.

Met name de **detailhandel** (non-food), **horeca** en de **culturele sector** zijn hard geraakt door de maatregelen. De detailhandel heeft zich vanaf juni enigszins hersteld (CBS), bij de horeca lijkt het herstel minimaal. De indicatieve schatting van Koninklijke Horeca Nederland (KHN) is dat momenteel 40% van de horecaondernemingen technisch failliet is. Het is aannemelijk dat men name in de **binnenstad de leegstand zal toenemen** (Retailagenda). De Tilburgse **kermis** heeft dit jaar in flink afgeslankte vorm plaatsgevonden, dit heeft geresulteerd in minder inkomsten voor exploitanten en horeca.

Maatschappelijke impact: hoog op de korte termijn en middellange termijn, en midden op de lange termijn. Afhankelijk van de duur van de Corona crisis, de mate waarin de economische recessie ingrijpt en de periode die nodig is voor herstel.

2. Vertraging (MBO-agenda, Rangeerterrein Talent) en versnelling (digitalisering) in de realisatie van de **Uitvoeringsagenda Versnelling Next Economy**. Op de middellange en lange termijn biedt de Corona crisis een kans op versnelling in de overgang van 'oude' naar nieuwe economie waarin digitalisering, circulariteit, robotisering, leven lang leren en herwaardering van vitale beroepen een grotere rol spelen. Een deel van de Tilburgse ondernemers geeft aan dat de crisis duurzamer, efficiënter, digitaler en lokaler werken versnelt of kan versnellen.

Maatschappelijke impact: laag op de korte termijn en midden op de middellange termijn en lange termijn. De directe gevolgen van vertraging zijn beperkt, vanaf 2021 moet de versnelling er wel zijn om motor te kunnen zijn in de periode van herstel economie en werkgelegenheid en waarin de bereidheid te investeren groeit.

3. **Culturele sector**. Door versoepelingsmaatregelen komt de **culturele sector** langzaam en beperkt op gang. Voor vrijwel alle cultuurinstellingen (van theaters tot musea en podia tot cultuur-educatieve instellingen) resulteren de 1,5 maatregelen in een zeer beperkt publieksbereik. Mede daardoor is een rendabele bedrijfsvoering vrijwel onmogelijk. Hoewel de samen met andere overheden genomen steunmaatregelen zorgen dat de schade beperkt blijft (o.a. voor O13, Theaters Tilburg, De Nieuwe vorst en Textielmuseum) is de situatie in de culturele sector nog steeds nijpend. Ramingen van de schade tot en met december 2020 variëren.

Maatschappelijke impact: hoog op de korte termijn en middellange termijn en midden op de lange termijn, afhankelijk van de duur van de effecten van de Coronacrisis voor deze sector a.g.v. de 1,5 meter maatregelen.

4. **Bereiken doelen evenementenbeleid** voor 2020 onmogelijk en voor 2021 waarschijnlijk onder druk. Ook geen experimenten met verschillende vormen van gebruik duurzame bekens tijdens evenementen.

Maatschappelijke impact: hoog op de korte termijn en middellange termijn en midden op de lange termijn, afhankelijk van de duur van de effecten van de Corona crisis (aantal bezoekers) voor deze sector als gevolg van de 1,5 meter maatregelen, de vraag in welke mate organisatoren het concept van hun evenement aan kunnen passen en of organisaties zolang kunnen voortbestaan zonder inkomsten.

5. **Citymarketing en Binnenstadmanagement (BMT)** vanaf 2021 mogelijk onder druk door teruglopende opbrengsten toeristenbelasting, reclamebelasting en de BIZ in 2020.

Maatschappelijke impact: laag op de korte termijn en midden op de midden en lange termijn, afhankelijk van de duur van de effecten van de Corona crisis en het herstel van toerisme, horeca en detailhandel.

Wat is de financiële impact?

Lagere legesopbrengsten wegens vervallen evenementen	80.000 N	Rijk
Lagere opbrengsten wegens beperkte opening passantenhaven Piushaven in 2020	12.000 N	Rijk
Vergoeding Stichting Tilburgse Markten wegens wegvallen non-foodproducten	23.000 N	Rijk
Annulering Tilburgse Kermis en dorpskermissen, wel Vakantie in Tilburg & kermisbeleving	615.000 N	Rijk
Uitkering subsidies evenementen en kermisactiviteiten (aantoonbare kosten)	Pm	Rijk
Aanpak economische crisis regio midden Brabant	500.000 N	Pr
Bijdrage aan Steunpakket Cultuur BrabantStad, cofinanciering	750.000 N	T/Pr
Aanvullende bijdrage aan Steunpakket Cultuur BrabantStad, cofinanciering	1.200.000 N	T/Pr
Beschikbaar houden impuls gelden kermis voor 2021, overhevelen	200.000 N/V	T
Beschikbaar houden impuls gelden evenementen voor 2021, overhevelen	500.000 N/V	T
Informatievoorziening en loket- en ondersteuningsfunctie Midden-Brabant, met spilfunctie voor Station88. Ondersteuningsstructuur in Tilburg en Midden-Brabant blijvend optimaliseren met ook aandacht voor digitale tools en dienstverlening.	500.000	Pr
Gemeentelijke bijdrage aan regionaal noodfonds voor overbruggingskredieten (5 tot 50 duizend euro) voor kennisintensieve starters	250.000	T
Compensatie ondernemersfondsen en BIZ-stichtingen	100.000 N	T
Risico: inkomstenderving culturele instellingen met gevolg voor subsidie 2020	Pm	Rijk
Risico: oninbaarheid uitgestelde BIZ, reclame- en toeristenbelasting	Pm	Rijk
Risico: subsidiebudget evenementen (in aangepaste vorm) niet voldoende in toekomst	Pm	T
Risico: geen of minder dividend BNG Bank en Enexis	Pm	T

Welke mogelijke handelingsperspectieven zien we?

1. Lokaal aanvullende noodmaatregelen steunen ondernemers: verlenging maatregelen uitstel betaling belastingen voor ondernemers, advies over ondernemen in 1,5 meter economie en zachte landing als bedrijven het toch niet redden. Vernieuwd detailhandelsbeleid uitvoeren. Horecabeleid bij meer inzicht op de impact van de crisis vernieuwen.
2. Investeringsstrategie voor de nieuwe economie, Versnellingsagenda Next Economy; optimaliseren ondernemersondersteuning; Programma Smart MKB Midpoint; Agenda Tilburg Circulair. Inspelen op landelijke en Europese steunmogelijkheden. Sneller nemen van maatregelen, omscholen van nu werkeloos geworden inwoners naar de energiesector waar een tekort dreigt.
3. Inzicht krijgen in hoe de cultuursector er eind 2020 voor staat en in 2021 bepalen wat nodig is om de basisinfrastructuur voor cultuur overeind te houden, verder te versterken en ontwikkelen. Verkennen verlenging uitstel huur voor culturele instellingen (en vervolgbesluitvorming naar verder uitstel of afstel).
4. Scenario's met de organisatoren opstellen om met innovatieve vormen zoveel mogelijk evenementen voor de evenementenkalender 2021 doorgang te laten vinden. Nadruk op kleinere evenementen, en evenementen met meer spreiding.
5. Beleidsambities voor citymarketing temporiseren of naar beneden bijstellen. Ontwikkelingen ondernemersfondsen monitoren.

Wat willen en kunnen we daarvoor meten?

Vaste indicatoren:

- Aantal faillissementen
- Werkloosheid
- Aantal vacatures (verdeeld naar sector)

Overige indicatoren/bedrijvenpanel:

- Aanvullende informatie economische ontwikkeling vanuit actuele bronnen zoals CPB, CBS, DNB, Banken
- Bedrijvenpanel Tilburg of regionaal met vragen over de economische ontwikkeling en werkgelegenheid

Welke maatregelen zijn al genomen?

Rijk:

- Financiële tegemoetkoming in loonkosten (NOW I,II, III), verlenging inkomensondersteuning en leningen (Tozo I, II, III), eenmalige gift van 4.000 euro (TOGs), maximaal 20.000 euro per 3 maanden (TVL). Deze maatregelen zijn verlengd met 9 maanden.
- Financierings- en/of kredietregelingen, Kleine Kredieten Corona Garantierегeling (KKC), meer en sneller lenen bij banken (BMKB-C), coronaregeling staatsgarantie op (middel)grote leningen (GO-C), herverzekering van kortlopende kredietverzekeringen, uitstel op aflossen leningen (banken), rentekorting op microkredieten (Qredits), groeifaciliteit (GF) jaar later uit gefaseerd, Corona-overbruggingslening voor startups, scale-ups en innovatieve mkb'ers (COL, Regionale Ontwikkelings Maatschappijen), Tijdelijke Overbruggingskrediet Programma innovatieve Start- en Scale-ups (TOPSS, Invest-NL), uitstel van betaling voor startup en scale-up (VFF en IK), hoger budget voor verkrijgen risicokapitaal startups (SEED Capital-regeling). Bron: Kamer van koophandel.
- Sector- en branche specifieke regelingen, BL-C: financiering voor land- en tuinbouw, omzetschaderegeling voor sierteelt, voedingstuinbouw en fritesaardappelen-telers, maandelijks bijdrage voor zorgaanbieders (Zorgverzekeraars), eenmalige bijdrage vanaf 4.000 euro voor lokale en regionale media, 300 miljoen euro extra steun cultuursector, waarvan 48 miljoen voor vitale culturele instellingen in stedelijke regio's.
- Aanvullend cultuurpakket van 264 mln. voor verlenging eerdere pakket, 150 mln. voor lokale culturele infrastructuur en 68 mln. voor de schade van gemeenten en provincies.
- Toeristenbelasting: kabinet praat met de VNG over de mogelijkheid om (voorlopige) lokale aanslagen de toeristenbelasting stop te zetten en al opgelegde aanslagen aan bedrijven tijdelijk in te trekken.

Provincie:

- Subsidie van 500 duizend euro voor Ondersteunen Ondernemerschap Regio Midden Brabant via Midpoint Brabant.
- Subsidie culturele sector: 2 miljoen euro op basis van eenzelfde bedrag van BrabantStad-partners (Tilburg: 750 duizend euro).
- Bijdrage van 250 duizend euro aan noodfonds in regio Midden- en West-Brabant voor overbruggingskredieten (5 tot 50 duizend euro) voor kennisintensieve starters.

Tilburg:

- Uitstel heffing tot 1 oktober 2020 aanslagen ondernemersbelastingen; BIZ, reclamebelasting en toeristenbelasting. Met de mogelijkheid om een passende regeling te treffen voor terugbetaling in 2021.
- Gedeeltelijke compensatie ondernemersfondsen, BIZ voor de mogelijke mindere inkomsten door faillissementen (€ 100.000). Afspraak maximaal 15% van geraamde opbrengsten 2020.
- Opheffen precariobelasting 2020 voor bepaalde voorwerpen.
- Tijdelijke uitbreiding terrassen tot 31 oktober 2020.
- Convenant ketensolidariteit horeca Tilburg.
- Uitstel huurbetaling met drie maanden voor huurders in Entrada en 't Laar.
- Starterslift OverbruggingsLening: startups in Midden en West-Brabant kunnen tijdelijk een aanvraag doen voor overbruggingsfinanciering.
- Compensatie gederfde inkomsten Stichting Tilburgse markten.
- Uitkeren (al toegekende) evenementensubsidies als aantoonbaar zijn gemaakt.
- Geen leges voor evenementen tussen 1 maart en 1 september 2020
- Restitutie pachtgelden kermis Tilburg, Reeshof, Berkel Enschoot en Udenhout.
- Sluiting VVV-winkel, tijdelijke pop up-locatie in binnenstad per 18 augustus 2020.
- Uitstel zomeropening passantenhaven Piushaven.
- Versneld gemeentelijk beoordelingsproces voor (tijdelijke) initiatieven en evenementen.
- Steunmaatregelen cultuur: opschorten huur, doorgaan bevoorschotting subsidies, coullance afgesproken subsidieprestaties en bijdrage aan steunpakket BrabantStad (€ 750.000).
- Extra steun van maximaal € 1.2 miljoen voor O13, Theaters Tilburg, De Nieuwe Vorst en het Textielmuseum.
- Actieve berichtgeving naar ondernemers en culturele instellingen over generieke steunmaatregelen Rijk.

Welke (mogelijke) gevolgen zien we verder?

- De werkloosheid nam in Tilburg toe. Waar het aantal WW-uitkeringen in december 2019 ruim 3.000 bedroeg waren de aantallen in mei 4.815 en in juni 4.680.
- Mogelijk vertraging acquisitie partijen die willen deelnemen in MindLabs.
- Teruglopende bestedingen detailhandel en horeca, incl. gedeeltelijk wegvallen van de Tilburgse kermis.

5.4 Ruimte voor wonen, werken en mobiliteit

Wat zijn de belangrijkste gevolgen?

1. Mogelijke vertraging **bouwproductie** als gevolg van recessie door afname investeringsbereidheid en vraag naar werklocaties en woningen.

Maatschappelijke impact: hoog op de korte en middellange termijn en gemiddeld op de lange termijn. Grote afhankelijkheid van het tempo waarin de economie zich herstelt.

2. Mogelijk dalend **aantal buitenlandse studenten**.

Maatschappelijke impact: midden op de korte, middellange en laag op de lange termijn, afhankelijk van het tempo waarin het verkeer van personen weer vrij wordt gegeven.

3. Mogelijke toename **leegstand bedrijfspanden**. Hoewel het herstel van de economie voor deel van de sectoren spoedig inzet, is de kans dat sommige bedrijven in zwaarst getroffen sectoren het niet redden. Dit zijn naar verwachting ook bedrijven die niet meekomen in de digitaliseringsslag. Deze mogelijke leegstand biedt kansen voor herstructurering op bedrijventerreinen. Waardoor bedrijven die behoefte hebben aan ruimte kunnen doorgroeien.

4. De vraag naar werklocaties blijft vooralsnog bestaan. We zien bij de grotere bedrijven dat **investeringen** nog steeds doorgaan, soms zelfs wat worden versneld. Uit een enquête die in mei 2020 onder het Tilburgs bedrijfsleven is gehouden zien we dat veel ondernemers de coronacrisis ook als een adempauze zien, waarin we ons kunnen bezinnen op onze manier van produceren en consumeren. Zij uiten de wens dat deze bezinning leidt tot "duurzamer, efficiënter en lokaler werken", met een versnelling van verduurzaming, minder reizen (heel veel bedrijven hopen op het bestendigen van het thuis werken), minder congestie, een herbezinning op de globalisering met zijn lange productieketens en bewuster consumentengedrag, met oog voor lokale en kleine ondernemers.

Wat is de financiële impact?

-

Welk mogelijke handelingsperspectieven zien we?

1. Blijven investeren (anticyclisch).
2. Impact meten t.b.v. juiste en mogelijke maatregelen.
3. Herstructurering bedrijventerreinen

Wat willen en kunnen we daarvoor meten?

-

Welke maatregelen zijn al genomen?

Tilburg:

- Omgevingsdialogoog bij ruimtelijke plannen schriftelijk/digitaal tenzij er een maatwerkoplossing mogelijk is.

Welke (mogelijke) gevolgen zien we verder?

- Mogelijk vertraging door uitblijven landelijk instrumentarium voor extern salderen stikstof.
- 'Nieuwe' driehoeksverhouding wonen-werken-mobiliteit kan leiden tot verschuivingen daarin.
- Uitlopen participatieproces, vertraging uitbreiden gereguleerd parkeren, Netwerkanalyse 2040 en herplaatsen pilots op de cityring. Review Panels voor parkeerregulering blijken in digitale vorm niet haalbaar. Door Coronabeperkingen is een vertraging opgelopen van ca. 5 maanden. Proces wordt vanaf september hervat met fysieke bijeenkomsten binnen de richtlijnen van RIVM.
- Andere (digitale) mogelijkheden om de stad te betrekken bij ontwikkelingen (omgevingsdialogoog).
- Vertraging aanpak 'Tilburg veilig naar school'. Coronabeperkingen in het onderwijs hebben voorgenomen plannings verstoord.
- Vertraging in discussie over provinciebreed (B5) investeren met het Rijk in smart mobility.
- Vertraging Europese projecten DIGNITY (mobiliteitsarmoede) en Metamorfozes (veilige schoolomgevingen).

- Kans dat onroerendgoedtransacties in de binnenstad een pas op de plaats (horeca en detailhandel).
- Kans versnellen E-mobility en MAAS binnen gebiedsontwikkeling (minder fossiele mobiliteit).
- De Fietsagenda heeft vertraging opgelopen.

6 Samen en dichtbij

6.1 Bestuur en samenwerking

Wat zijn de belangrijkste gevolgen?

1. Noodzaak en ruimte voor nieuwe vormen van bestuur, digitale participatie (bijvoorbeeld omgevingsdialoog), digitale besluitvorming, democratische vernieuwing en nieuwe allianties/groepen 'doeners' die basis zijn voor beleidsproces. Openbaarheid en transparantie van (voorbereiding) van besluitvorming blijven belangrijke waarden voor het goed functioneren van het openbaar lokaal bestuur.

Maatschappelijke impact: hoog op de korte termijn en laag op de middellange en lange termijn, afhankelijk van hoelang het duurt om weer in persoon ontmoeting en verbinding te realiseren.

2. Anders werken in de wijken en buurten bij de totstandkoming van de wijkagenda's, met hernieuwde aandacht voor voorkomen toename tweedeling in de stad en tussen buurten en wijken. Op buurt- en wijkniveau zien we dat wijknetwerken de nodige (digitale) ondersteuning kunnen gebruiken en er een professionaliseringslag noodzakelijk is, ook ten aanzien van inwonerparticipatie.

Maatschappelijke impact: midden op de korte termijn en middellange termijn en laag op de lange termijn, volgt de sociaaleconomische gevolgen voor inwoners en de periode van herstel van de economische recessie.

3. Regionale verhoudingen kunnen worden beïnvloed door de grote financiële uitdagingen met toename verschillen tussen gemeenten en gevolgen voor verbonden partijen en de druk op kwaliteit van het openbaar bestuur in de regio en de rol van Tilburg als centrumgemeente. Door corona is onze financiële lobby naar het Rijk voor goede financiële verhoudingen Rijk-gemeenten geïntensiveerd en we trekken daarin samen op met onze regiogemeenten in Hart van Brabant en maatschappelijke partners.

Maatschappelijke impact: hoog op de korte en middellange termijn en laag op de lange termijn, afhankelijk van hoe lang de stapeling van financiële onzekerheden (o.a. macrobudget zorg, herverdeling gemeentefonds, gevolg Corona en compensatie Rijk daarvoor) van het openbaar bestuur voortduurt (en de maatschappelijke gevolgen die dat met zich meebrengt (bijv. tweedeling, schulden, werkloosheid/ verlies werkgelegenheid etc.).

Wat is de financiële impact?

Risico: extra bijdrage voor verbonden partijen, Diamantgroep, GGD, Veiligheidsregio, HvB

Rijk

Welke mogelijke handelingsperspectieven zien we?

1. Nieuwe vormen (digitale) inwonerparticipatie: vaker digitaal in gesprek met de stad (bijvoorbeeld met de omgevingsdialogen, t.b.v. opstellen wijkagenda's), experimenteren met inzet andere middelen, betrekken andere doelgroepen, creëren nieuwe allianties en gelegenheidscoalities.

2. Op buurt- en wijkniveau (digitale) ondersteuning voor wijknetwerken, extra inzet op realiseren **wijkagenda's** (gebiedsgericht maatwerk) en professionaliseren inwonerparticipatie. Aandacht voor meest kwetsbare wijken ook bij het Rijk onder de aandacht brengen (Manifest 15 burgemeesters). Door de coronacrisis hebben deze wijken en inwoners te maken met een stapeling van problemen, met als gevolg een toenemende tweedeling en kansengelijkheid. Oproep aan het kabinet om mee te investeren in deze wijken en onorthodoxe maatregelen te treffen om verder afglijden te voorkomen.

3. Blijven investeren in onze strategische samenwerkingsrelaties, in onze stad, regio, provincie, B5 steden en met het Rijk en Europa. Rol centrumgemeente in Hart van Brabant verstevigen (in de zin van 'gids' en ondersteuning richting lobby Rijk/ Europa, ondersteuning bieden met noodzakelijke expertise richting kleinere gemeenten, en waar nodig i.r.t. bestuurskrachtvraagstukken of andere regionale ontwikkelingen).

4. Continuëren lobby -samen met partners zoals VNG - richting Rijk m.b.t. Gemeentefonds, compensatie kosten Corona, COVID-wet etc. en monitoren ontwikkelingen/ kansen herijking inzet MFK Europa en voorstel Next Generation EU (met aandacht voor klimaattransitie, digitalisering en duurzaam herstel na corona). Van

belang dat maatregelen goed op elkaar aansluiten en we afspraken kunnen maken over de uitvoering en financiële consequenties.

Wat willen en kunnen we daarvoor meten?

-

Welke maatregelen zijn al genomen?

Rijk:

- Tijdelijk Steunfonds voor Lokale Informatievoorziening (verlengd).
- Tijdelijke spoedwet Digitale besluitvorming gemeenteraden (7 april 2020) als toevoeging op de Gemeentewet om rechtsgeldige beraadslaging en besluitvorming van de gemeenteraad in een digitale omgeving mogelijk te maken. Daarbij in acht houdend de openbaarheid van de vergaderingen. Wet geldt tot 1 september 2020 met de mogelijkheid om de duur steeds met twee maanden te verlengen.
- Compensatiepakket coronacrisis voor medeoverheden (eerste tranche (eind mei 2020)). Op 29 juni 2020 is een aanvullende brief verschenen (vooruitlopend op de septembercirculaire) met informatie over het financieel effect van het compensatiepakket per gemeente.
- Wetsvoorstel coronanoodwet op 13 juli 2020 naar de Tweede Kamer gestuurd. Tijdelijke wet voor half jaar van kracht; de duur kan worden verkocht of zo nodig telkens met 3 maanden worden verlengd. De Tweede en Eerste Kamer moeten de wet goedkeuren en hebben een stem in de verkorting en verlenging. De noodwet borgt de juridische basis beter van de coronamaatregelen (beter aansluiten bij democratische verhoudingen buiten crisissituaties) dan de noodverordeningen, maar biedt nog steeds ruimte om terug te vallen op noodverordeningen. Bevoegdheden liggen in beginsel niet meer bij de Veiligheidsregio maar op gemeentelijk niveau, met de controlemogelijkheden van de gemeenteraad. Wet moet nog door Eerste Kamer goedgekeurd worden alvorens deze in werking treedt.
- Burgemeesters en voorzitters van de veiligheidsregio's krijgen een grotere rol in de Nederlandse coronaanpak (6 augustus 2020). Het kabinet steunt lokale bestuurders om hun bevoegdheden in te zetten om lokaal extra maatregelen op te leggen om het corona-virus onder controle te krijgen. Het gaat dan om maatregelen die zicht richten op naleving van de basisregels (gedrag, toezien op naleven afspraken in sectoren, toezicht op handhaving regels) en voorkomen van drukte (bijv. op specifieke plekken, publieks- en verkeersstromen in goede banen leiden, of grootschalige samenkomsten verbieden).
- Het kabinet onderzoekt of de TOGS-regeling (Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren COvid-19) ook kan worden toegepast op wijkcentra en buurthuizen (n.a.v. 2 moties die eind mei in de Tweede Kamer zijn ingediend).

Tilburg:

- Andere wijze van communiceren (digitaal, Stadsnieuws, buitenreclame, lintjesregen, herdenking 4 mei/ viering 5 mei), afnemen extra pagina's Stadsnieuws, herinrichting Tilburg.nl. Raad is met raadsbrieven geïnformeerd over coronabesluiten en maatregelen. Op de website van de gemeente is alle informatie over de gedragsregels en ondersteunende maatregelen te vinden.
- Digitale vormen van overheids- en inwonerparticipatie: inspraak en zeggenschap hebben we via online tools (enquête/ panel, omgevingsdialoog, filmpjes, platform) en social media vormgegeven, naast telefonisch en schriftelijk contact.

Welke (mogelijke) gevolgen zien we verder?

- Herwaardering publieke sector en de rol van de overheid, en grote verwachtingen vanuit de samenleving.
- Meer waardering voor frontline werkers, vitale sectoren en beroepen.
- Toename solidariteit op microniveau in buurten en wijken. Meer en blijvende aandacht voor de directe leefomgeving én het eigen sociale netwerk van inwoners (ook met andere partners) in de 1,5 meter samenleving (zelf- en samenredzaamheid). Tilburgerschap en buurtburgerschap groeit.
- Lokale media staan onder druk.
- Ontsluiting van externe financieringsbronnen kan vertragen of (deels) stil komen te vallen.
- Andere verdeling Meerjarig Financieel Kader 2021-2027 Europese Unie heeft mogelijk invloed op fondsen waar Tilburg gebruik van maakt (o.a. OP-Zuid, ESF, EFRO).
- Goed aansluiten op Europese investeringsprogramma's (Europese Green Deal, Europees Herstelfonds) of van het Rijk (Investeringsfonds, Klimaatakkoord) kan zorgen voor een extra investeringsimpuls, versnellen van overheidsinvesteringen (anticyclisch investeren) en fungeren als vliegwielen voor lostrekken bedrijfsinvesteringen.

6.2 Publieke dienstverlening

Wat zijn de belangrijkste gevolgen?

- Meer draagvlak voor digitale oplossingen; digitalisering gemeentelijke diensten (processen), dataficering (toename van hoeveelheden data) en algoritmisering (slim gebruik van beschikbare data).
- Vanaf 1 juni is de horeca weer open. We geven de horeca maximale ruimte door medewerking te verlenen aan zgn. coronaterrassen.
- Evenementen binnen de RIVM-regels zijn weer mogelijk.
- Minder huwelijken door uitstel.

Wat is de financiële impact?

-

Welke mogelijke handelingsperspectieven zien we?

- De (nieuwe) vragen van burgers en ondernemers vragen om betere, specifiekere en flexibele communicatie. Expertise dienstverlening inzetten om mee te denken en mee te bepalen wat en hoe er voor onze dienstverlening en producten wordt gecommuniceerd en wordt voorkomen dat onze dienstverlening als ambtelijk of verdragend wordt ervaren.
- Investeren in digitale (omnichannel) dienstverlening.
- Structureel organiseren van (digitale) innovatie en randvoorwaarden voor data gestuurd werken.
- Meedenken in mogelijkheden voor ondernemers.

Wat willen en kunnen we daarvoor meten?

Aantal vergunningaanvragen wordt onder vitale stad meegenomen.

Welke maatregelen zijn al genomen?

Tilburg:

- Reguleren aantal bezoekers in voor publiek toegankelijke ruimten zoals stadswinkels.
- Maatregelen voor continuïteit uitgeven/verlengen van gehandicapten parkeerkaarten.
- Snel meedenken om initiatieven ondernemers (om toch geld te kunnen verdienen) mogelijk te maken en te vergunnen; zoals omgevingsvergunningen, evenementenvergunningen en terrasvergunningen
- Veel extra inspanningen op gebied van toetsen en vergunningverlening.

Welke (mogelijke) gevolgen zien we verder?

- Veel minder bezoekers Stadswinkel (40% daling).
- Terugloop uitgifte reisdocumenten en uittreksels.
- Terugloop huwelijken.

6.3 Diensten aan andere overheden

Als gemeente Tilburg voeren we verschillende taken uit op verzoek van andere overheden. De uitvoering wordt gedaan op basis van contractafspraken. Als gevolg van Corona is de uitvoeringsdruk in de crisistijd op sommige onderdelen afgenomen en op andere onderdelen toegenomen. Dit wordt opgevangen binnen de bestaande capaciteit en gevolgd op mogelijke structurele effecten.

6.4 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Wat zijn de belangrijkste gevolgen?

1. Vergrote onzekerheden over de **financiële huishouding**, specifiek het komen tot een reëel sluitende meerjarenbegroting van de gemeente in de komende jaren.

Maatschappelijke impact: laag op de korte en middellange termijn, midden op de lange termijn afhankelijk van de duur van de crisis en herstelfase, de mate waarin het Rijk Corona compenseert en de ontwikkeling van het gemeentefonds in de komende jaren.

Wat is de financiële impact?

Vrijstelling van precariobelasting voor diverse voorwerpen o.m. terrassen, reclame	452.000 N	Rijk
--	-----------	------

Minder toeristenbelasting	95.000 N	Rijk
Risico: wanneer zijn inkomstenderving en uitstel van inkomsten op oude niveau		Rijk
Risico: uitgaven gemeenten en adequate compensatie door het Rijk is onzeker		T
Risico: toename oninbaarheid op termijn door totaal aan uitstelmaatregelen		T
Risico: kans op kleiner gemeentefonds na 2021 en dus minder inkomsten		T
Risico: macro-economische ontwikkeling kan leiden tot stijging van de rente.		T

Welke mogelijke handelingsperspectieven zien we?

1. Stevige (ondersteuning) lobby VNG richting Rijk over compensatie kosten crisis, aanpassing macrobudget, normeringssystematiek en objectieve herverdeling gemeentefonds. Duurzaam financieel beheer.

Wat willen en kunnen we daarvoor meten?

Vaste indicatoren:

- Aantal (en hoogte) openstaande vorderingen.

Welke maatregelen zijn al genomen?

Rijk:

- Toezegging compensatie bepaalde uitgaven, verlies inkomsten van gemeenten.

Tilburg:

- Verkorten betalingstermijnen leveranciers van gemeente.
- Uitstel op verzoek gemeentelijke belastingen en overige vorderingen.

Welke (mogelijke) gevolgen zien we verder?

-

6.5 Algemene baten en lasten

Gezien het specifieke, vooral technische karakter zien wij voor dit veld geen directe gevolgen van Coronacrisis.

7 Bedrijfsvoering

Wat zijn de belangrijkste gevolgen?

1. Nieuwe **balans in werken** op afstand en werken op kantoor.

Maatschappelijke impact: vanuit de gemeentelijke organisatie nihil. Bezien vanuit de totale Tilburgse, regionale en landelijke werkgelegenheid is de impact nog onzeker op korte, middellange en lange termijn.

2. Mogelijk vertraging in geplande **inkooptrajecten en aanbestedingen** en onzekere marktomstandigheden.

Maatschappelijke impact is laag op korte termijn en nihil op middellange en lange termijn.

3. Kans op **boeggolf werkzaamheden** in relatie tot controles, terugvorderingen, bezwaren corona-maatregelen.

Maatschappelijke impact is laag op korte termijn en nihil op middellange en lange termijn.

Wat is de financiële impact?

ICT-kosten: licenties thuiswerken, MS Teams, Windows 10, etc.:	76.000 N	Rijk
Risico: kosten inrichten Stadswinkels en gemeentelijke gebouwen op Corona		T
Risico: vertraging/extra kosten project gemeentelijke huisvesting/Werken in verbinding		T
Risico: extra kosten inhuur voor wegwerken eventuele boeggolf na Corona		T
Risico: productiviteitsverlies tijdschrijvende afdelingen, tekort organisatiekosten		T

Welke mogelijke handelingsperspectieven zien we?

1. Balans thuis/kantoor: voorbereiden gebouwen op weer meer op kantoor werken (1,5 meter etc.). Ervaringen tijd- en plaats onafhankelijk werken evalueren en meenemen naar de toekomst. Uitbreiden instrumenten voor digitaal vergaderen en hybride vergaderen. NB! Thuiswerken als uitgangspunt is verlengd tot 1 januari 2021.
2. Inkoop: maatwerk in de planning en vorm van aanbesteding.

Wat willen en kunnen we daarvoor meten?

Overige indicatoren:

- Ziekteverzuim

Welke maatregelen zijn al genomen?

Tilburg:

- Thuiswerken: dataverbruik, licenties, faciliteren tijdelijke thuiswerkplek, versnelde uitrol MS Teams.
- Extra voorzieningen veilig houden stadskantoren (extra schoonmaak, desinfectie, 1,5 meter).
- Met het oog op voldoende ventilatie zijn maatregelen genomen in die gebouwen waar een installatie met recirculatie aanwezig is. Dat is voor onze stadskantoren het geval bij stadskantoor 2. Hier is de recirculatie uitgeschakeld. Bij de overige kantoorgebouwen is geen recirculatie aanwezig, hier wordt schone lucht ingeblazen en 'oude' lucht uitgeblazen naar buiten.
- Corona-klussenbank om capaciteit gericht in te zetten waar het heel druk is.

Welke (mogelijke) gevolgen zien we verder?

- Vertraging in Opleiding, Vorming en Training (OVT).
- Risico van stagnatie opname verlof en ontstaan van verlofbergen.

8 Financieel handelingsperspectief

Bij de Tussenbalans heeft uw raad besloten de volgende stappen te doorlopen waar het gaat om Corona maatregelen:

- a. Via lobby richting Rijk en provincie de kosten zoveel als mogelijk te laten compenseren;
- b. Een eventueel nadelig saldo op de rijkscompensatie ten laste van de Algemene Reserve te brengen;
- c. Aanvullende (financiële) lokale steunmaatregelen Corona zoveel als mogelijk op te vangen binnen de bestaande budgetten en waar dat niet mogelijk is, een raadsvoorstel aan te bieden waarbij het benodigde budget ten laste van de Algemene Reserve wordt gebracht;
- d. Als de Algemene Reserve onder de onderbandbreedte komt, deze aan te vullen vanuit de Bestemmingsreserve verkoop Essent.

Als compensatie vanuit het Rijk hebben we tot op heden € 33,7 miljoen als voorschot ontvangen, waarvan € 26,7 miljoen voor de Tozo-regeling (regeling en uitvoering). Het Rijk heeft ook al compensatie voor de volgende maatregelen toegezegd; Inkomstenderving eigen bijdrage Wmo (landelijk € 18 miljoen), Noodopvang ouders met een cruciaal beroep (landelijk € 23 miljoen). Verdeling daarvan over de gemeenten wordt bij de septembercirculaire 2020 gemeentefonds bekend gemaakt. Daarnaast is landelijk € 90,0 miljoen beschikbaar voor Inkomstenderving kwijschelding huur aan sportverenigingen en € 24,0 miljoen voor het Tijdelijke Steunfonds voor Lokale Informatievoorziening (beiden via specifieke uitkering).

Met de aanvullend compensatiepakket coronacrisis medeoverheden (kamerbrief 31 augustus 2020) heeft het Kabinet maatregelen aangekondigd ter ondersteuning van de financiële positie van gemeenten én een reële compensatie van medeoverheden voor hun gederfde inkomsten en de door hen gemaakte kosten vanwege Corona. Het Kabinet wil samen met alle overheden verantwoordelijkheid nemen om inkomsten en uitgaven zoveel mogelijk beheersbaar te houden in de nieuwe situatie en daarmee de dienstverlening aan burgers en ondernemers op peil te houden. Om een verslechtering van de financiële positie van gemeenten te voorkomen is het gemeentefonds tijdelijk bevroren (accres), wordt de opschalingskorting voor 2020 en 2021 geschrapt en vindt overleg plaats over de invulling van het financieel toezicht op gemeenten. Daarnaast wordt op een aantal specifieke onderwerpen compensatie verstrekt; inkomstenderving precariobelasting en markt- en evenementenleges, lokale culturele voorzieningen, buurt- en dorpshuizen, toezicht en handhaving, vrijwilligersorganisaties Jeugd, verkiezingen, sociale werkbedrijven en flankerend beleid in het sociaal domein.

We schatten in dat het totale aanvullende compensatiepakket voor Tilburg uitkomt op € 4 à € 5 miljoen in 2020.

Naar de afrekening van de meerkosten en de kosten van de inhaalzorg voor Jeugd en Wmo en mogelijk nog niet gedekte uitgaven voor sport wordt onderzoek gedaan.

Een eventueel nadelig saldo op de rijkscompensatie zullen wij via de reguliere financiële (P&C) rapportages melden. Gezien alle onzekerheden is het op dit moment niet mogelijk een uitspraak te doen of en in hoeverre de compensatie van het Rijk afdoende zal zijn.

Bijlage: Dashboard Corona